

LECTIO V: ΕΝΑΣ ΛΑΤΡΗΣ ΤΟΥ ΒΙΡΓΙΛΙΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Σίλιος Ιταλικός (Silius Italicus, 26-101 μ.Χ.) ήταν επικός ποιητής. Συνέθεσε το μεγαλύτερο σωζόμενο ρωμαϊκό έπος με τον τίτλο «Punica» και με θέμα τον Β' Καρχηδονιακό πόλεμο. Η ποιότητα του έργου όμως δε συμβαδίζει με την έκτασή του. Υπήρξε φανατικός θαυμαστής του Βιργιλίου, τον οποίο λάτρεψε κυριολεκτικά: συγκέντρωσε εικόνες του· αγόρασε και ανακαίνισε το μνημείο του ποιητή στη Νεάπολη και το επισκεπτόταν όπως ένα ναό· τιμούσε, τέλος, τα γενέθλιά του με θρησκευτική κατάνυξη.

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Silius Italicus, poeta epicus, vir clarus erat. Septendecim libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campania se tenebat. Multos in illis locis agros possidebat. Silius animum tenerum habebat. Gloriae Vergili studebat ingeniumque eius fovebat. Eum ut puer magistrum honorabat. Monumentum eius, quod Neapoli iacebat, pro templo habebat.	Ο Σίλιος Ιταλικός, ο επικός ποιητής, άντρας δοξασμένος ήταν. Τα δεκαεφτά βιβλία του για το δεύτερο Καρχηδονιακό πόλεμο όμορφα είναι. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του παρέμενε στην Καμπανία. Στα μέρη εκείνα πολλά αγροκτήματα κατείχε. Ο Σίλιος ευαίσθητη ψυχή είχε. Τη δόξα του Βιργιλίου επεδίωκε (να αποκτήσει) και το πνεύμα του με αγάπη περιέβαλλε (λάτρευε). Αυτόν, όπως ο μαθητής το δάσκαλο, τιμούσε. Το μνημείο του, το οποίο στη Νεάπολη βρισκόταν, σαν ναό το είχε (θεωρούσε).

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ

Septendecim: < septem = έπτά + decem = δέκα
libri : πρβ. λιμπρέττο << ιτ.
secundo: κυρ. «επόμενος»· sequor= ακολουθώ· πρβ. soc-ius· σεκόντο << ιτ.
Campania: campus > κάμπος· πρβ. σαμπάνια << γαλλ.
tenebat: πρβ. τανάλια << ιτ.
Multos: μάλ-α, μάλλον
animum: κυρ. «πνοή, φύσημα»· πρβ. άνεμος
puer: πρβ. pullus = μικρό ζώο (< υποκορ. puerulus)· > -πουλο(ς)
magistrum: > μάστορας· πρβ. μαέστρος << ιτ.

iacebat: κυρ. «είμαι ριγμένος»· αρχ. ἴεμαι
templo: > τέμπλο

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		
ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<u>A' ΚΛΙΣΗ</u> ΘΗΛΥΚΑ ✓ Campania-Campaniae = Καμπανία ✓ Vita-vitae = ζωή ✓ Gloria-gloriae = δόξα ΑΡΣΕΝΙΚΑ ✓ Poeta-poetae = ποιητής <u>B' ΚΛΙΣΗ</u> ΑΡΣΕΝΙΚΑ ✓ Silius-Silii/i = Σίλιος ✓ Vergilius-Vergilii/i = Βιργίλιος ✓ Magister-magistri = δάσκαλος ✓ Puer-pueri = παιδί ✓ Ager-agri = αγρός/αγρόκτημα ✓ Vir-viri = άνδρας ✓ Annus-anni χρόνος/έτος ✓ Animus-animi = ψυχή ✓ Italicus-Italici = Ιταλικός ✓ Liber-libri = βιβλίο ✓ Locus-loci = τόπος Loci-locorum = χωρία βιβλίων ΟΥΔΕΤΕΡΑ ✓ Bellum-belli = πόλεμος ✓ Monumentum-monumenti = μνημείο ✓ Templum-templi = ναός ✓ Ingenium-ingeni/i = πνεύμα ✓ Loca-locorum = τόποι <u>Γ' ΚΛΙΣΗ</u> ΘΗΛΥΚΑ ✓ Neapolis-Neapolis = Νεάπολη	<u>B' ΚΛΙΣΗ</u> ✓ Italicus-Italica-Italicum = Ιταλικός/η/ο ✓ Epicus-epica-epicum = επικός/η/ο ✓ Punicus-Punica-Punicum = Καρχηδονιακός/η/ο ✓ Secundus-secunda-secundum = δεύτερος/η/ο (τακτικό αριθμητικό) ✓ XVII septendecim = 17 δεκαεφτά (απόλυτο αριθμητικό) ✓ Clarus-clara-clarum = ένδοξος/η/ο Clarior-clarior-clarius Clarissimus-clarissima-clarissimum ✓ Pulcher-pulchra-pulchrum = όμορφος/η/ο Pulchrior-pulchrior-pulchrius Pulcherrimus-pulcherrima-pulcherrimum ✓ Ultimus-ultima-ultimum = τελευταίος/α/ο Ultra Ulterior-ulterior-ulterius Ultimus-ultima-ultimum ✓ Multus-multa-multum = πολύς/πολλή/πολύ Plus Plurimus-plurima-plurimum ✓ Tener-tenera-tenerum = τρυφερός/η/ο ευαίσθητος Tenerior-tenerior-tenerius Tenerrimus-tenerrima-tenerrimum	<u>ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΡΗΜΑ</u> ✓ Sum-fui-_-esse = είμαι <u>A' ΣΥΖΥΓΙΑ</u> ✓ Honoro-honoravi-honoratum-honorare = τιμώ <u>B' ΣΥΖΥΓΙΑ</u> ✓ Teneo-tenui-tentum-tenere = κρατώ ✓ Foveo-fovi-fotum-fovere = περιβάλλω με αγάπη ✓ Habeo-habui-habitu-m-habere = έχω/ θεωρώ ✓ Possideo-possedi-possessum-possidere = κατέχω ✓ Iaceo-iacui-iacitum-iacere = βρίσκομαι ✓ Studeo-studui-_-studere = επιδιώκω/σπουδάζω
ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ	ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ	ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ
✓ -que = και(συμπλεκτικός) ✓ Ut = σαν(παραβολικός)	✓ De+αφαιρετική ✓ In+αφαιρετική ✓ Pro+αφαιρετική	✓ Is-ea-id = αυτός/η/ο (οριστική) ✓ Ille-illa-illud = εκείνος/η/ο/αυτός/η/ο (δεικτική) ✓ Suus-sua-suum = δικός/η/ο του/της/του ✓ Qui-quae-quod = ο/η/το οποίος/α/ο (αναφορική) ✓ Se = εαυτός/η/ο

		(προσωπική)
--	--	-------------

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ
Silius Italicus, poeta epicus, vir clarus erat: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός,	
Silius: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Silius -ii/-i Italicus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου β' κλίσης Italicus, -a, -um poeta: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης, αρσενικού γένους poeta -ae epicus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου της β' κλίσης epicus, -a, -um = επικός, -ή, -ό. Επειδή είναι παράγωγο από το ουσιαστικό (epos> epicus) δεν σχηματίζει παραθετικά. vir: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης vir, viri clarus: ονομαστική πτώση ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου β' κλίσης, θετικού βαθμού clarus, -a, -um erat: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρατατικός του βοηθητικού ρήματος sum, fui, ---, esse	erat: ρήμα. Silius Italicus: υποκείμενο στο erat. vir: κατηγορούμενο υποκειμένου (Silius Italicus) μέσω του συνδετικού ρήματος erat. clarus: ονοματικός ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο vir. poeta: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στο Silius Italicus. epicus: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο poeta.
XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
septendecim (XVII): απόλυτο αριθμητικό επίθετο libri: ονομαστική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του συγκοπτόμενου ουσιαστικού β' κλίσης liber, libri eius: γενική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της δεικτικής-επαναληπτικής αντωνυμίας is, ea, id de: πρόθεση + (κυρίως) αφαιρετική bello: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του ουσιαστικού β' κλίσης bellum -i Punico: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του επιθέτου β' κλίσης Punicus, -a, -um. Επειδή είναι εθνικό, δεν σχηματίζει παραθετικά. secundo: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του τακτικού, αριθμητικού επιθέτου β' κλίσης secundus, -a, -um pulchri: ονομαστική πτώση πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου β' κλίσης, θετικού βαθμού pulcher, pulchra, pulchrum sunt: γ' πληθυντικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας του βοηθητικού ρήματος sum, fui, ---, esse	sunt: ρήμα. libri: υποκείμενο στο sunt. pulchri: κατηγορούμενο υποκειμένου (libri) μέσω του συνδετικού ρήματος sunt. septendecim (XVII): ονοματικός ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο libri. eius: γενική του δημιουργού ή κτητική στο libri. de bello: εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς στο libri. Punico: ονοματικός ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο bello. secundo: ονοματικός ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο Punico bello.
Ultimis annis vitae suae in Campani se tenebat: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
ultimis: αφαιρετική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου β' κλίσης, υπερθετικού βαθμού ultimus, -a, -um annis: αφαιρετική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό	tenebat: ρήμα. (Silius Italicus): εννοούμενο υποκείμενο στο tenebat se: αντικείμενο στο tenebat (η

γένος του ουσιαστικού β' κλίσης annus -i vitae: γενική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης vita -ae suae: γενική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος της κτητικής αντωνυμίας γ' προσώπου suus, -a, -um in: πρόθεση + αφαιρετική Campania: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Campania -ae se: αιτιατική πτώση ενικός αριθμός της προσωπικής αντωνυμίας γ' προσώπου (λειτουργεί ως αυτοπαθητική) tenebat: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρατατικός του ρήματος β' συζυγίας teneo, tenui, tentum, tenēre	προσωπική αντωνυμία se αναφέρεται στο υποκείμενο (Silius) του ρήματος (tenebat) και παρατηρείται το φαινόμενο της ευθείας αυτοπάθειας) annis: αφαιρετική τοπική του χρόνου στο tenebat, ultimis: ονοματικός ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο annis vitae: γενική διαιρετική στο annis. suae: ονοματικός ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο vitae (η κτητική αντωνυμία suae αναφέρεται στο υποκείμενο (Silius) του ρήματος (tenebat) και παρατηρείται το φαινόμενο της ευθείας αυτοπάθειας και συγκεκριμένα κτήσης με αυτοπάθεια) in Campania: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει τη στάση σε τόπο στο tenebat.
Multos in illis locis agros possidebat: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
multos: αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου β' κλίσης, multus, multa, multum in: πρόθεση + (τοπική) αφαιρετική illis: αφαιρετική πτώση πληθυντικός αριθμός, ουδέτερο γένος της δεικτικής αντωνυμίας ille, illa, illud locis: αφαιρετική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης, locus -i (= τόπος). ΠΡΟΣΟΧΗ: Στον πληθυντικό αριθμό κλίνεται ως αρσενικό loci-orum, όταν σημαίνει χωρία βιβλίου και ως ουδέτερο loca-orum, όταν σημαίνει τόπους, τοποθεσίες (ετερογενές). agros: αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του συγκοπώμενου ουσιαστικού β' κλίσης ager, agri possidebat: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρατατικός του ρήματος β' συζυγίας possideo, possedi, possum, possidere	possidebat: ρήμα. (Silius Italicus): εννοούμενο υποκείμενο στο possidebat. agros: αντικείμενο στο possidebat. multos: ονοματικός ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο agros. in locis: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει τη στάση σε τόπο στο possidebat. illis: ονοματικός ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο locis.
Silius animum tenerum habebat: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
Silius: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Silius -ii/ -i animum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης, animus -i tenerum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου β' κλίσης tener, tenera, tenerum habebat: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρατατικός του ρήματος β' συζυγίας habeo, habui, habitum,	habebat: ρήμα. Silius: υποκείμενο στο habebat. animum: αντικείμενο στο habebat. tenerum: ονοματικός ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο animum.

habēre	
Gloriae Vergili studebat: κύρια πρόταση κρίσης	
gloriae: δοτική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης gloria -ae Vergili: γενική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Vergilius -ii/ -i studebat: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρατατικός του ρήματος β' συζυγίας studeo, studui, ---, studēre. (συντάσσεται με δοτική.)	studebat: ρήμα. (Silius Italicus): εννοούμενο υποκείμενο στο studebat. gloriae: αντικείμενο στο studebat. Vergili: γενική κτητική στο gloriae.
ingeniumque eius fovebat: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
ingenium: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του ουσιαστικού β' κλίσης ingenium -ii/ -i -que: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος, εγκλιτική λέξη eius: γενική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της δεικτικής- επαναληπτικής αντωνυμίας is, ea, id fovebat: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρατατικός του ρήματος β' συζυγίας foveo, fovi, fotum, fovēre	fovebat: ρήμα. (Silius Italicus): εννοούμενο υποκείμενο στο fovebat ingenium: αντικείμενο στο fovebat. eius: γενική κτητική στο ingenium (παρατηρείται το φαινόμενο της κτήσης χωρίς αυτοπάθεια, αφού το eius θα μπορούσε να αντικατασταθεί από το Vergili).
Eum -honorabat: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
eum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της δεικτικής -επαναληπτικής αντωνυμίας is, ea, id ut: υποτακτικός, παραβολικός σύνδεσμος puer: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό (& θηλυκό) γένος του ουσιαστικού β' κλίσης, puer, pueri magistrum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του συγκοπτώμενου ουσιαστικού β' κλίσης magister, magistri honorabat: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρατατικός του ρήματος α' συζυγίας honoro, honoravi, honoratum, honorāre	honorabat: ρήμα. (Silius Italicus): εννοούμενο υποκείμενο στο honorabat. eum: αντικείμενο στο honorabat.
ut puer magistrum: δευτερεύουσα επιρρηματική, απλή παραβολική, συγκριτική ελλειπτική πρόταση που δηλώνει τον τρόπο. Εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο ut, εκφέρεται με οριστική, η οποία δηλώνει το πραγματικό γεγονός, αφού η σύγκριση αφορά σε δύο καταστάσεις που είναι ή θεωρούνται ότι είναι αντικειμενική πραγματικότητα. Η παραβολική πρόταση λειτουργεί ως β' όρος σύγκρισης με α' όρο σύγκρισης την κύρια πρόταση «(Silius Italicus) eum (sic) honorabat».	
eum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της δεικτικής -επαναληπτικής αντωνυμίας is, ea, id ut: υποτακτικός, παραβολικός σύνδεσμος puer: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό (& θηλυκό) γένος του ουσιαστικού β' κλίσης puer, pueri magistrum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του συγκοπτόμενου ουσιαστικού β' κλίσης magister, magistri	(honorat): εννοούμενο ρήμα. puer: υποκείμενο στο honorat. magistrum: αντικείμενο στο honorat.

honorabat: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρατατικός του ρήματος α' συζυγίας honoro, honoravi, honoratum, honorāre	
Monumentum eius pro templo habebat: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
monumentum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του ουσιαστικού β' κλίσης, monumentum -i eius: γενική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της δεικτικής- επαναληπτικής αντωνυμίας is, ea, id pro: πρόθεση + αφαιρετική templo: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης templum -i habebat: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρατατικός του ρήματος β' συζυγίας habeo, habui, habitum, habēre	habebat: ρήμα. (Silius Italicus): εννοούμενο υποκείμενο στο habebat. monumentum: αντικείμενο στο habebat. eius: γενική κτητική στο monumentum (παρατηρείται το φαινόμενο της κτήσης χωρίς αυτοπάθεια, αφού το eius θα μπορούσε να αντικατασταθεί από το Vergili). pro templo: εμπρόθετος προσδιορισμός της παραβολής που λειτουργεί ως κατηγορούμενο στο monumentum.
quod Neapoli iacebat: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο monumentum της κύριας. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quod και εκφέρεται με οριστική (iacebat) και εκφράζει το πραγματικό γεγονός.	
quod: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμό, ουδέτερο γένος της αναφορικής αντωνυμίας qui, quae, quod Neapoli: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ισοσύλλαβου ουσιαστικού γ' κλίσης, Neapolis -is iacebat: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρατατικός του ρήματος β' συζυγίας iaceo, iacui, iacitum, iacēre	iacebat: ρήμα. quod: υποκείμενο στο iacebat. Neapoli: απρόθετη τοπική αφαιρετική (ως όνομα πόλεως) που δηλώνει τη στάση σε τόπο στο iacebat.